

Reen jäljillä

Tuuli oli vastainen, mutta lämmin. Aurinko häikäisi metsästäjän silmiä. Lumi narskui vaimeasti pikku pakkasessa jalkojen alla. Reet seurasivat nöyrästi kulkijoita. Vaeltajat tähyilivät merkkiniemeä, mutta sen silhuetti ei vielä noussut esiin horisontista. Miehet olivat nimenneet sen Tähtiniemeksi. Tähtiniemeä kohti aina tähdättiin, kun tultiin pohjoisesta eräretkiltä. Vielä 9000 vuotta myöhemminkin niemi oli nimeltään Tähtiniemi. Nimi kulkisi eränkulkijalta ja sukupolvelta toiselle nykypäivään saakka. Sen viereen tosin oli tullut toinen vielä korkeampi tähtäyspiste, Tähtiniemen silta. Sillan H-kirjaimen muotoinen pyloni kohoaa 105 metrin korkeuteen. Se olisi jo näkynyt horisontissa Ruotsalaisen järven toiselta puolen.

- Tuolla, nuorempi kiljaisi ja osoitti auringon suuntaan. Niemi näytti leijuvan auringonpaisteessa ilmassa jään ja lumen yllä. Se kuroi vähitellen rantansa yhdeksi suureksi lumiseksi peitoksi ylempänä kohoavalle mäen harjalle saakka. Tähtiniemen kärjessä miehet levähtivät, söivät eväitään ja tähyilivät Heinolan harjun suuntaan. Muodostelma erottui hieman heikommin ja matalampana horisontissa. Matka jatkui kohti harjumaisemaa. Oli vuosi 7000 eaa. Kymijoki syntyi maan kohotessa 2000 vuoden päästä. Vesi alkaisi virrata toiseen suuntaan, kohti Suomenlahtea. Se syövyttäisi pikkuhiljaa Heinolan harjuun jyrkkäreunaisen joen uoman, joka nimettiin jyrkkien joenpenkereiden mukaan Jyrängöksi. Jyrängönvirta alkoi laskea vedenpintaa. Vähitellen se laskeutui 12 metriä ja veden alta paljastuivat Möljänpuisto, Maaherranpuisto ja Rantapuisto. Vedestä nousivat myös Seminaarin alue ja Heinolan tori.

Kaverusten vauhti kiihtyi ja reet suihkivat pitkin järven jäätä. Se oli heidän aikansa moottoritie, jota saatettiin kulkea sata kilometriä päivässä. Noustiin Heinolan harjulle, kulkijoiden kantatielle, vähän hitaammalle, mutta helppokulkuiselle metsätaipaleelle. Siitä miehet suuntasivat kohti Ala-Rääveliä. Kevät oli jo melko pitkällä. Lähellä kotirantaa, Viikinäisissä miesten tarkkaavaisuus herpaantui. Jää petti väsyneen kulkijan alta. Mies selvisi pulasta, mutta reki painui pohjamutaan ja säilyi siellä 9000 vuotta. Tämä maailman vanhin reenjalas löydettiin 1934 ja nyt sitä säilytetään Suomen kansallismuseossa. Vaeltajat eivät voineet aavistaa, että tuosta reenjalaksesta tulisi Heinolan maalaiskunnan symboli; peräti vaakuna.

Reen tarinaa on piirtynyt myös Tähtiniemeen, vuoden 2004 asuntomessualueen katuverkkoon. Kaplas, reenjalaksen ja rungon välinen tukipuu, osoittaa kohti vesitornia. Tähtiniementie on kuvassa reenjalas ja Puoshaka ja Lanssi ovat reen toiset tukipuut. Vedessä Voudinlahdella on tukkinippujen säilytysalue, joka täydentää kuvan reestä, täynnä tukkeja. Tyyliitely reenjalas on myös kaiverrettu Tähtiniemen katunimikyltteihin. Alueen nimistö, kuten Keksipuisto, Varppi ja Pyräs liittyvät puun uittoperinteeseen. Tähtiniemi ei kuulu kansalliseen kaupunkipuistoalueeseen, mutta sen rakentamaton ja rakennettu ranta-alue ovat keskeinen osa kaupunkipuiston rantamaisemaa.

Kymenvirralla tukkinippuja uitettiin vuoteen 2002 saakka. Uitosta on saanut nimensä myös Möljänpuisto. Möljä on rannan suuntainen kapea laituri, joka on ohjannut tukkeja virran suunnassa ja estänyt niitä juuttumasta rantaan. Uitto saattaa vielä joskus palata Kymijoen vesistöön, jos talvet lämpenevät ja jäätön aika pitenee. Reellä liikuttiin kansallisessa kaupunkipuistossa eräreiteillä, ajettiin joulukirkkoon, vedettiin tukkeja ja tuotiin niitä metsästä virran varteen. Reen tarina alkoi Heinolasta 9000 vuotta sitten. Reen jäljet hävisivät jokaisen talven jälkeen, mutta talvi 2020 oli ehkä ensimmäinen talvi, kun reen jälkiä ei edes syntynyt Etelä-Suomeen. Katoaako reki 9000 vuoden olemassaolon jälkeen Etelä-Suomesta, ja palaako uitto osaksi kansallisen kaupunkipuiston elämysmaisemaa, jää vielä arvoitukseksi?

Kansallisen kaupunkipuiston vesi- ja harjualueet ovat peräisin jääkauden jälkeiseltä ajalta. Yhtä vanha on Heinolan Viikinäisistä löydetty reenjalas. Reellä on kuljettu järven jäitä ja harjuja pitkin Heinolassa yli 9000 vuotta, mutta onko vuosi 2020 ensimmäinen vuosi, kun reellä kulkeminen loppuu Etelä-Suomessa ilmaston muutoksen takia? Maapallon mittaushistorian 20 lämpimintä vuotta ovat olleet viimeisen 22 vuoden aikana.

Kuvassa on reen muotoinen katuverkko Tähtiniemen asuntoalueelta. Katuverkon nimistö liittyy myös rekeen, uittoon ja puun käsittelyyn, jossa Heinolassa on pitkät perinteet. Karttaote on lainattu Heinolan kaupungin karttasivuilta.